

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Rajan pinnassa

Nuorten näkemyksiä vaikuttamisesta ja rajayhteistyöstä Ylitorniolla

Mika Koivuranta

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

11/2012

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Mika Koivuranta	Sivumäärä 41
Työn nimi Rajan pinnassa. Nuorten näkemyksiä vaikuttamisesta ja rajayhteistyöstä Ylitorniolla	
Ohjaava(t) opettaja(t) Pirkko Salo ja Taina Kyrönlampi	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Ylitornion kunta	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyössäni selvitin ylitorniolaisten nuorten näkemyksiä vaikuttamisesta ja rajayhteistyöstä vuonna 2011 tehdyn nuorisokyselyn aineistosta. Opinnäytetyön tulosten avulla Ylitornion kunnan eri toimijat saavat kuvan nuorten näkemyksistä sekä kehittämissideoita vaikuttamiseen ja rajayhteistyöhön liittyen.</p> <p>Teoreettisena viitekehyksenä toimii osallisuus. Esittelen osallisuutta tunteena. Lisäksi esittelen nuorten vaikuttamista ja vaikuttamiskanavia. Tutkimuskysymyksinä on, kuinka ylitorniolaiset nuoret kokevat saavansa äänensä kuuluville Ylitorniolla, mihin asioihin he haluavat vaikuttaa ja kuinka hyvin nuoret tuntevat vaikuttamiskanavat. Lisäksi, miten ylitorniolainen nuori kokee rajayhteistyön. Kyselyyn vastasi 188 Ylitornion yläkoulun ja lukion oppilasta. Opinnäytetyöni tutkimusmenetelmä on kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus.</p> <p>Kyselyn tulokset osoittavat, että vaikuttamiskanavat ovat nuorille melko tuntemattomia. Nuoret pitävät tärkeänä, että heitä kuullaan kunnassa ja heidän mielipiteillään on merkitystä. Ainoastaan noin alle puolet nuorista kokee, että nuorilla on mahdollisuus vaikuttaa kunnassa. Nuoret halusivat vaikuttaa kaikkeen itseään koskeviin asioihin sekä kouluun, vapaa-aikaan ja harrastuksiin. Valtaosa nuorista kokee, että aktiivisella rajayhteistyöllä on merkitystä alueen viihtyvyyteen. Yhteistoimintaa rajan yli voisi olla nuorten mielestä enemmänkin. Epävarmuus kielitaidosta on valtaosalle nuorista esteenä nuorten väliseen toimintaan yli rajan. Arkuus tutustua uusiin ihmisiin on useimmin tyttöjen esteenä. Nuorten asenne ja kulkuongelmat katsottiin vaikuttavan vähiten.</p>	
Asiasanat Osallisuus, vaikuttaminen, rajayhteistyö	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Civic Activities and Youth Work

ABSTRACT

Author Mika Koivuranta	Number of Pages 41
Title Near the Border. Adolescents' Views about Influence and Cross-Border Cooperation in Ylitornio	
Supervisor(s) Pirkko Salo ja Taina Kyrönlampi	
Subscriber and/or Mentor Ylitornio municipality	
Abstract <p>The purpose of this thesis was to analyse adolescents' views about their possibilities to influence in Ylitornio municipality and cross-border cooperation between Ylitornio and Övertorneå. The data was from Ylitornio youth survey which had been done in 2011. As a result of this thesis, Ylitornio municipality will receive a vision how it can develop cross-border cooperation among adolescents and also adolescents' possibilities to influence and participate in decision making.</p> <p>The theoretical framework is participation and it explores participation as an emotion. I also present channels which adolescents can use to influence. The data were analysed using quantitative content analysis.</p> <p>The findings indicate that adolescents do not know the channels of influence very well. They consider that it is important that they are heard and their opinions have a meaning. Only about less than half thinks that adolescents have the opportunity to influence in Ylitornio. Adolescents want to influence the matters concerning themselves, school, leisure and hobbies. The vast majority of adolescents feel that active cross- border cooperation affects how they enjoy living in Ylitornio. They also feel that there could be more cross-border cooperation.</p>	
Keywords participation, influence, Cross-Border Cooperation	

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

1 JOHDANTO	5
2.1 Osallisuuden määrittelyä	6
2.2 Osallisuuden tunne	7
2.3 Osallisuuden portaat	8
2.4 Nuorten kuuleminen ja vaikuttaminen kunnassa	9
3 NUORTEN KUULEMIS- JA VAIKUTTAMISKANAVAT	10
3.1 Kuulemistilaisuudet	10
3.2 Nuorisovaltuusto	11
3.3 Oppilaskunta	11
3.4 Muita vaikuttamiskanavia	12
4 NUORTEN ELÄMÄÄ YLITORNIOLLA	13
4.1 Rajan läheisyys ja rajayhteistyö	14
4.2 Nuorten kuulemis- ja vaikuttamiskanavat Ylitorniolla	15
5 OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT	16
5.1 Tutkimuskysymykset	17
5.2 Tutkimusmenetelmä	18
6 OPINNÄYTETYÖN TULOKSET	19
6.1 Taustatietoja	20
6.2 Vaikutuskanavien tunteminen	22
6.3 Nuorten kokemuksia vaikuttamisesta	23
6.4 Mihin nuoret haluavat vaikuttaa	26
6.5 Rajayhteistyö nuorten näkökulmasta	27
6.6 Näkemyksiä rajan yli tapahtuvasta yhteistoiminnasta	30
6.7 Esteitä nuorten väliseen toimintaa yli rajan	32
6.8 Luotettavuuden tarkastelua	33
7 JOHTOPÄÄTÖKSET	35
7.1 Vaikuttamiskanavat ja vaikuttamisen kokemus	35
7.2 Rajayhteistyön kokeminen	36
7.3 Esteitä nuorten väliseen toimintaan yli rajan	37
8 LOPUKSI	38
LÄHTEET	39

1 JOHDANTO

Lasten ja nuorten oikeus tulla kuulluksi on turvattu Suomen eri laeissa. Nuorisolais-sa sanotaan, että nuoria on kuunneltava heitä koskevissa asioissa. Nuorisolaki (27.2.2006/72) ja YK:n lapsen oikeuksien sopimus (1129/91) edellyttää, että lapsilla ja nuorilla tulee olla kunnassa vaikuttamisjärjestelmät, joiden kautta heillä on mahdollisuus osallistua kunnan asioiden hoitoon ja erityisesti heitä itsensä koskevien asioiden käsittelyyn ja päätöksentekoon. Kunnissa olisi tärkeä kuunnella nuorten mielipiteitä ja ottaa heidät näin osallisiksi päätöksentekoon. Osallisuus lisää nuorten hyvinvointia.

Tämä opinnäytetyö liittyy Ylitorniolla vuonna 2011 tehtyyn nuorisokyselyyn ja sen osittaiseen analysointiin. Nuorisokysely tehtiin alun perin tukemaan Ylitornion toisen asteen koulutuksen kehittämistä. Työn tilaaja Ylitornion kunta halusi, että aineistoa analysoitaisiin enemmänkin, jotta he voisivat hyödyntää tutkimusta paremmin. Ylitorniolla väestö vanhenee ja nuorten määrä on alhainen, joten nuoren viihtyvyyttä kunnassa halutaan lisätä.

Kysely oli laaja, mutta päädyin rajaamaan opinnäytetyöni koskemaan nuorten vaikuttamista ja rajayhteistyötä. Opinnäytetyöni tarkoituksena on selvittää, kuinka ylitorniolaiset nuoret kokevat saavansa äänensä kuuluville Ylitorniolla, mihin he haluavat vaikuttaa ja kuinka hyvin nuoret tuntevat vaikutuskanavat. Lisäksi selvitän, miten nuoret kokevat rajayhteistyön. Kyselyyn vastasi Ylitorniolla 188 nuorta yläkoulun ja lukion oppilasta. Kysely toteutettiin Google Docs- ohjelmistolla. Nuoret vastasivat kyselyyn lukion internetsivuilla olevan linkin kautta kouluaikana.

Työstä toivon olevan hyötyä Ylitornion kunnan eri toimijoille siten, että he saavat kuvan nuorten näkemyksistä nuorten vaikuttamiseen ja rajayhteistyöhön liittyen sekä niiden pohjalta saisivat ideoita kuinka voisivat kehittää toimintaansa. Tutkimusmenetelmänä käytän kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusta.

2 OSALLISUUS

Osallisuuden käsite on laaja, eikä siihen ole olemassa yhtä oikeaa määritelmää. Eri näkökulmien tarkastelu auttaa ymmärtämään osallisuutta kokonaisuudessaan. Osallisuus on mielestäni muun muassa tunnetta ja toimintaa. Kun nuori saa tunteen osallisuudesta, hän kokee itsensä ja toimintansa tärkeäksi. Tunne saa nuoret toimimaan aktiivisemmin, jolloin siirrytään osallistumisesta aktiiviseen osallisuuteen. Opinnäytetyöni liittyy tähän tunteeseen. Kuinka nuoret kokevat ja tuntevat, että heitä kuullaan on yksi kysymys, johon haen vastausta työssäni.

2.1 Osallisuuden määrittelyä

Osallisuuden käsitteen vaikeasta määrittelystä johtuen monet puhuvat osallistumisesta, vaikuttamisesta, kuulemisesta ja aktiivisesta kansalaisuudesta. Ne käsittävät kuitenkin vain osan osallisuuden ilmiöstä. Merkityksellistä osallisuudessa on osallisuus ryhmään, yhteisöön ja yhteiskuntaa. Osallisuuteen kuuluu yksilö ja ryhmä. Yksin ei voi olla osallinen. (Hanhivaara 2006, 29–34.)

Osallisuus voidaan määritellä myös välinpitämättömyyden, osattomuuden, syrjäytymisen ja vieraantumisen vastakohtaksi. Välinpitämätön asenne ympäristön toiminnalle ja kokemus vähäisistä vaikutusmahdollisuuksista eivät luo pohjaa osallistuvalla yhteiskunnalle. Yksilön osattomuudella voidaan viitata asemaan yhteiskunnassa, jossa hänellä on taloudellisen, sosiaalisen tai kulttuurisen pääoman puutetta. Osattomuuden kokemus voi olla sellainen, jossa yksilö tuntee, että ei ole tullut yrityksestä huolimatta huomioon otetuksi. Osallisuus liitetään myös lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn. Syrjäytynyt nuori ei ole osallinen yhteiskuntaan, josta on syrjäytynyt. Osallisuuden puuttuminen voi näkyä vieraantumisenä, jossa yksilö ei kykene elämään arvojensa mukaista elämää ja suhde itseensä, ympäristöön, työhön, yhteiskuntaan ja ekosysteemiin on kadonnut. (Kiilakoski 2008, 11–12.)

Vehviläinen jakaa osallisuuden näkökulmat kolmeen luokkaan. Ensimmäinen liittyy osallisuuden köyhyyden ja syrjäytymisen torjuntaan. Toinen näkökulma liittyy osallisuuden kansalaisten perusoikeuksiin ja kolmas kansalaisten ja julkisen organisaation valtasuhteeseen. Osallisuus koostuu siis hyvinvoinnin, oikeuksien ja vallan näkökulmasta, jotka ovat toisiinsa sidoksissa. Vaikutusmahdollisuuksien voidaan sanoa lisäävän hyvinvointia. (Vehviläinen 2006, 76–79.)

2.2 Osallisuuden tunne

Osallisuus ei ole vain osallistumista tai vaikuttamista, vaan myös kokemusta osallisuuden tunteesta suhteessa omaan yhteisöönsä. Gretschel määrittelee osallisuuden siten, että se on osallisuuden tunnetta, joka paljastuu, kun kuuntelee nuoria. Nuori tuntee pätevyyttä ja kokee oman roolinsa yhteisössä tärkeäksi. Tunnetta kuvaa sana empowerment ja sanan suomenkieliset vastineet voimaantuminen ja valtautuminen. (2002a, 49–50.)

Osallisuuteen liittyy sekä yksilöllinen että yhteisöllinen elementti. Osallisuuden ehdot eivät täyty pelkästään subjektiivisella kokemuksella. Yksilön kokemus ja yhteisön vuorovaikutus on keskeistä osallisuudessa. Yksilön täytyy saada kokea itsensä arvokkaaksi ja yhteisön tulee olla osallisuutta mahdollistava. Osallisuuteen liittyy vahvasti kuitenkin yksilön oma kokemus, koska osallinen yksilö arvostaa omaa rooliaan yhteisössä. (Kiilakoski 2007,73; Kiilakoski 2008, 12–14.)

Osallisuuden tunne liittyy nuorten kuulemiseen, jolla tarkoitetaan nuorten mielipiteiden keräämistä. Tällöin jotkut muut tekevät lopullisen päätöksen, mutta nuorten mielipiteet otetaan huomioon päätöksenteossa. Pelkkä kuuleminen ei riitä, vaan nuorilla täytyy olla tunne, että heidän mielipiteitään arvostetaan ja heidän asioiden eteen tehdään jotain. Lasten ja nuorten mielipiteiden huomiotta jättäminen on este osallisuuteen kasvamiselle. Osallisena oleminen ei ole vain mukana olemista, vaan siihen kuuluu mahdollisuus muuttaa yhteisöä, johon kuuluu. Osallisuutta voi toteutua eri yhteisöissä: perheessä, päiväkotiryhmässä, harrastusryhmässä, koululuokassa, kaveriporukassa, kunnassa sekä yhteiskunnassa ja monissa muissa paikoissa. Varhainen vaikuttaminen ympäristön

toimintaan antaa pohjan vaikuttamiseen myös myöhemmässä vaiheessa. (Kiilakoski 2008, 18; Kiilakoski, Gretschel & Nivala 2012, 14–16.) Mielestäni oikeaa osallisuutta on koettu vasta, kun nuori kokee osallisuuden tunteen. Osallisuuden tunne syntyy, kun esimerkiksi nuori näkee konkreettisesti, mitä hän on omalla osallistumisellaan saanut aikaan. On ajanhukkaa ja väärin nuoria kohtaan, jos nuorten mielipiteitä kysytään ja asioille ei tehdä sen jälkeen mitään. On tärkeää, että nuorille kerrotaan edes syy siihen, miksi heidän mielipiteitään ei olekaan huomioitu. Tällaista näennäistä osallisuutta tapahtuu paljon ja nuorille olisikin hyvä opettaa, että he muistaisivat vaatia vastauksia näissä tilanteissa.

2.3 Osallisuuden portaat

Osallisuuden portaat kuvastavat hyvin osallisuuden asteita. Osallisuuden ja osallistumisen määritelmiä nähdään Arnsteinin vuonna 1969 laatiman kahdeksanluokkaisen asteikon sovelluksina. Se kuvaa kansalaisen ja organisaation välistä valtasuhdetta. Alhaisinta osallistumista ovat manipulaatio ja terapia, jotka ovat Arnsteinin mukaan näennäisvaikuttamista. Seuraavilla portailla on tiedon-saanti, konsultointi ja yhteissuunnittelu, joista käytetään termiä tokenismi. Kansalaisilla oli mahdollisuus kertoa oma mielipiteensä, mutta heillä ei ollut päätöksentekovaltaa. Kuudennella portaalla on kumppanuus, seitsemännellä delegoitu toimivalta ja korkeimmalla portaalla kansalaisvalvonta. Nämä kolme ylintä porrasta ovat vaikuttavimpia ja niissä kansalaisilla on itsenäistä toimivaltaa päätöksenteossa. (Sutela 2000, 18, Gretschel 2002b, 81–83.)

Horelli käytti myös Arnsteinin asteikkoa hyväksi tutkiessaan lasten osallistumista yhdyskuntasuunnitteluun. Hänen viisiportaisella asteikollaan ensimmäisellä portaalla lapset sopeutuvat valmiiseen suunnitelmaan. Toisella portaalla on lasten kuuleminen, jossa informaatio on kaksisuuntaista, mutta ilman päätöksenteon vaikuttamista. Kolmas porrasta on lasten osallistuminen aikuisten suunnitteluun. Tämä tapahtuu aikuisten ehdoilla lasten ollessa eräänlainen viiteryhmä. Neljännellä portaalla on lasten ja aikuisten suunnitteluyhteistyö, jonka Horelli katsoo olevan askel, jolloin on siirrytty osallistumisesta osallisuuteen. Viidennellä portaalla on lasten oma suunnittelu, jossa aikuiset ovat vain apuna. (Horelli 1994, 39; Gretschel 2002b, 83–84.) Nykyään näkyy jo paljon osallisuutta, joka

yltää Horellin taulukon viidennelle portaalle. Nuorille on esimerkiksi varattu rahaa, jota he voivat itse hakea projekteihinsa ja tapahtumiin. Nuorten tulee itse suunnitella ja toteuttaa nämä projektit.

2.4 Nuorten kuuleminen ja vaikuttaminen kunnassa

Kaikilla kuntalaisilla, myös lapsilla ja nuorilla, tulee olla mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa kunnassa. Heillä ei ole samoja mahdollisuuksia kuin aikuisilla vaikuttaa esimerkiksi äänestyksen keinoin, siksi heille on taattava mahdollisuus vaikuttamiseen jollain muulla tavalla.

Kunta muodostaa nuorten lähiympäristön, joka koostuu esimerkiksi päiväkodeista, kouluista, leikkikentistä, jäähalleista ja nuorisotiloista. Kunta on myös toimija, joka vaikuttaa nuorten hyvän elämän edellytyksiin kunnallispoliittisilla ratkaisuilla. Päätökset vaikuttavat olennaisesti nuorten hyvinvointiin. Oli kyse sitten luistinratojen aurauksesta tai kirjaston määrärahoista, ratkaisut vaikuttavat nuoren arkeen monin tavoin. Nuoret ovat kuntalaisia niin kuin muukin väestö ja kunnan pitäisi olla kiinnostunut nuorten mielipiteistä. Nuoret ovat oman elämänpiirinsä asiantuntijoita ja heidän mielipiteet tuottaa parempia päätöksiä. Monessa kunnassa voidaankin pohtia, miten saadaan nuoria jäämään kuntaan rikastuttamaan kunnan elämää ja taloutta. (Kiilakoski 2008, 8–10.)

Kuntalain (17.3.1995/365) mukaan kunnan asukkaiden ja palveluiden käyttäjillä tulee olla edellytykset osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Suomen laki turvaa hyvin lasten ja nuorten vaikutusmahdollisuuksia kunnassa. Nuorisolain (27.2.2006/72) tavoitteena on tukea nuorten kasvua ja itsenäistymistä, edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta ja nuorten sosiaalista vahvistamista ja lisäksi myös parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja. Kahdeksannessa pykälässä veloitetaan järjestämään nuorille mahdollisuuden osallistua paikallista ja alueellista nuorisotyötä ja politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn sekä kuulemaan nuoria heitä koskevissa asioissa. Suomen perustuslaki (11.6.1999/731) takaa lasten – ja nuorten kunnalliset vaikutusmahdollisuudet. Siinä painotetaan oikeutta saada tietoa itseään koskevissa asioissa ja lausua omat näkemyksensä. Lapsia

tulee kohdella tasa-arvoisesti yksilöinä ja antaa mahdollisuuden vaikuttaa itseään koskevissa asioissa.

Suomessa säädettyjen lakien lisäksi nuorten osallisuuden oikeuksiin vaikuttavat Euroopan unioni ja YK. Euroopan unionin nuorisotoimiohjelman kaudelle 2007-2013 pyrkimyksenä on tukea nuorten aktiivista kansalaisuutta jakamalla taloudellista tukea. YK:n lasten oikeuksien sopimuksen 12. pykälän mukaan lapsella, joka pystyy muodostamaan oman näkemyksensä, tulee olla mahdollisuus ilmaista näkemyksensä itseään koskevissa asioissa. Sopimuksen tarkoitus on lapsen perustarpeiden lisäksi suojella ja taata mahdollisuus osallistua itseään koskevissa päätösten tekemisessä. (Kiilakoski 2008, 9.)

3 NUORTEN KUULEMIS- JA VAIKUTTAMISKANAVAT

Eri vaikuttamiskanavia on monia. Virallisia kanavia ovat esimerkiksi äänestäminen ja aloitteet. Vaikuttaa voi myös järjestöjen, adressien, lehtikirjoitusten ja suorien yhteydenottojen kautta. Lisäksi kunnissa toimii erilaisia vaikuttamismuotoja ja kanavia, joiden kautta nuorille annetaan mahdollisuus vaikuttaa. Nuoret voivat vaikuttaa kunnassa toimivien eri järjestelmien ja tapojen kautta, joita on esimerkiksi nuorisovaltuustot, oppilaskunnat, nuorisotalokokoukset ja –toimikunnat ja verkkopohjaiset järjestelmät. (Kiilakoski 2008, 14–15.)

3.1 Kuulemistilaisuudet

Nuorten kuulemistilaisuustilaisuuksissa nuoret kohtaavat aikuiset päätöksentekijät ja esittävät omia näkemyksiään ajankohtaisista asioista. Kuulemistilaisuuksien järjestäminen on jo merkki siitä, että päätöksentekijät ovat kiinnostuneita kuuntelemaan nuorten näkemyksiä. Kuulemismenettelyissä nuorten osallistuminen on yleensä aktiivista ja erilaiset nuorisoryhmät ovat hyvin edustettuina. Negatiivisia puolia ovat kertaluontoiset rakenteet, vähäinen kasvatuksellinen osuus sekä kyseenalainen tuloksellisuus. Kuulemistilaisuudessa nuoret saavat

vähintäänkin tunteen siitä, että he voivat osallistua ja heitä kuullaan. (Siurula 2007, 354–356.)

3.2 Nuorisovaltuusto

Nuorisovaltuusto on suosittu vaikuttamisen muoto nuorten asioissa. Kansainväliset organisaatiot ja ministeriöt antavat tukensa nuorisovaltuustojen- ja parlamenttien perustamiselle. Nuorisovaltuusto koostuu pääasiallisen ikäryhmän 13-17-vuotiaista nuorista, jotka ovat nimetyt tai vaaleilla valittu. Nuorisovaltuuston toimikausi on kaksi vuotta ja toiminta koostuu muun muassa omista projekteista ja päätöksentekoon osallistumisesta. Nuorisovaltuustot kehittävät nuorten taitoja, esimerkiksi ymmärrystä päätöksentekojärjestelmästä, esiintymistaitoja, tuovarmuutta ja uskallusta toimimiseen ihmisten kanssa ja kirjallista ilmaisua. Nuorisovaltuustoihin on todettu valikoituvan jo ennestään aktiivisia nuoria ja ulkopuolelle jäävät yleensä vähemmistöön kuuluvat, syrjäytyneet ja syrjäytymisen uhan alla olevat, oppimisvaikeuksista kärsivät, valtauskonnosta poikkeavat uskonnon edustajat, jostain fyysisestä tai psyykkisestä vammasta kärsivät ja työsäkävät nuoret. Ne nuoret, jotka tarvitsevat eniten aktiivisen kansalaisen perustaitojen opetusta, jäävätkin kaiken ulkopuolelle. (Siurula 2007, 356–357; Turkia 2010, 52–54.)

Suurin osa Suomessa toimivista nuorten vaikuttajaryhmistä on nuorisovaltuustoja. Tarkkaa määrää on vaikea sanoa, sillä nuorisovaltuustoja syntyy ja hiipuu koko ajan. Myös nuorisovaltuustojen toiminnassa on suuria eroja. Osalla toiminta painottuu tapahtumien järjestämiseen, kun osalla on lisäksi edunvalvontatehtäviä ja nuorisopalveluiden kehittämiseen liittyviä tehtäviä. (Turkia 2010, 53.)

3.3 Oppilaskunta

Oppilaskuntaa kuuluvat kaikki koulun oppilaat. Toiminta ei koske pelkästään koulun oppilaiden kuulemista koulua koskevissa asioissa, vaan oppilaskunta on kaikkien alueen nuorten vaikuttamiskanava. Oppilaskunnalla on merkittävä tehtävä osallisuuden edistämiseen koulussa. Sen aseman vahvistaminen ja toi-

minnan edistäminen katsotaan yhdeksi tärkeäksi asiaksi lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämishjelmassa. Oppilaskuntien toimintaan vaikuttaa paljolti opettajien mahdollisuudet, intressit ja halut. (Vehviläinen 2006, 85–88; Gellin, ym. 2012, 104.)

Perusopetuslakiin (21.8.1998/628) vuonna 2007 tulleessa lisäyksessä on sanottu, että koululla voi olla sen oppilaista muodostunut oppilaskunta, minkä tehtävänä on edistää yhteistoimintaa, vaikutusmahdollisuuksia ja osallistumista oppilaita koskevissa asioissa. Jos oppilaskuntatoimintaa ei järjestetä, tulee muulla tavoin huolehtia oppilaiden mahdollisuus ilmaista mielipiteensä koulun toimintaan liittyvistä, oppilaita yhteisesti koskevista asioista.

Oppilaskunta ei ole pakollinen peruskoulussa, mutta lukio ja ammattikorkeakoulutasolla se on pakollinen. Opetuksen järjestäjä päättää toiminnan järjestämisestä tai sen tavasta. Voi olla myös usean koulun yhteinen oppilaskunta. Oppilaskunnan tehtäväksi perusopetuslaissa on määritelty oppilaiden yhteistoiminnan ja vaikutusmahdollisuuksien sekä osallistumisen edistäminen oppilaita koskevissa asioissa. (Gellin ym. 2012, 105.)

Oppilaskuntaa edustaa oppilaskunnan hallitus, joka edustaa kaikkia koulun oppilaita. Oppilaskunnan hallituksessa on nimettynä puheenjohtaja, sihteeri ja muita virkailijoita. Yleensä luokista on 1- 2 oppilasta oppilaskunnan hallituksessa, jotka vievät luokan ehdotuksia hallitukselle ja tiedottavat asioista ja päätöksistä luokalleen. Nuoret opettelevat oppilaskuntien hallituksissa demokratiataitoja, neuvottelua, keskustelua ja päätöksentekoa. Sosiaalisten taitojen lisäksi toiminta vaikuttaa koulun yhteisöllisyyden kasvuun, koulun ilmapiiriin ja vuorovaikutuksen lisääntymiseen oppilaiden, opettajien ja rehtorin välillä. (Manninen 2007, 119; Siurala 2007, 360.)

3.4 Muita vaikuttamiskanavia

Joissakin kunnissa on otettu käyttöön sähköisiä aloitekanavapalveluja, joiden kautta nuoret voivat ilmaista näkemyksiään. Niissä riittää kuitenkin vielä kehittämistä erityisesti markkinoinnissa, tiedottamisessa, nuorten innostamisesta

palvelun käyttöön, aloitteiden eteenpäin viemisessä ja palautteen antamisessa. (Eskelinen, Gretschel, Kiilakoski, Kiili, Korpinen, Lundbom, Matthies, Mäntylä, Niemi, Nivala, Ryyänen & Tasanko 2012, 56—57.) Nuorisotiloilla toimii erilaisia talotoimikuntia tai talokokouksia, joissa nuorilla on mahdollisuus ilmaista mielipiteensä ja vaikuttaa myös nuorisotilojen toimintaan. (Junttila- Vitikka, Gretschel & Kiilakoski 2012, 190.) Nuorten vaikuttamista tapahtuu myös erilaisissa ryhmissä. Järjestöissä ja harrastusseuroissa on yleensä mahdollista vaikuttaa toimintaan. Nykypäivänä nuorilla on mahdollisuus vaikuttaa myös erilaisissa internetissä toimivissa ryhmissä.

4 NUORTEN ELÄMÄÄ YLITORNIOLLA

Ylitornio on alle viidentuhannen asukkaan kunta Tornionjokilaaksossa. Väestörekisterikeskuksen mukaan Ylitornion väkiluku 30.09.2012 oli 4548. Eri ikäryhmät jakautuivat 2011 loppuvuodesta seuraavasti: 0-6 -vuotiaat 4.6 %, 7- 15 -vuotiaat 8,7%, 16- 64 -vuotiaat 58,2%, 65 vuotta täyttäneet 28.6%. 16- 64 -vuotiaiden osuudessa painopiste on lisäksi vanhemmissa ikäluokissa. Väkiluku Ylitorniolla pienenee ja väestö vanhenee. Ennusteiden mukaan väkiluku tulee tulevaisuudessakin pienenemään. Vuoden 2020 ennusteen mukaan asukkaita olisi 4284 ja vuonna 2040 Ylitorniota asuttaisi 3989 kuntalaista. (Terveysten ja hyvinvoinninlaitos 2012.)

Miten nuoret viettävät vapaa-aikaansa Ylitorniolla? Ylitorniolta löytyy nuorisotalo, missä nuoret voivat viettää vapaa-aikaansa ja kohdata muita nuoria. Tytöille löytyy myös tyttöjen tila. Mahdollisuuksia vapaa-ajan harrastuksiin löytyy hyvin. Liikunta-paikkoja on muun muassa jäähalli, uimahalli ja urheiluhalli. Lisäksi löytyy laskettelurinne ja hiihtokeskus. Erilaiset järjestöt, seurakunta, seurakunta, 4H, Aavasaksan urheilijat, Aavasaksan kisa, Ylitornion voimistelu ja liikunta, Etelä- Portimo- 72, tarjoavat ohjattuja harrastusmahdollisuuksia. Kunnassa toimii kunnan kino, missä on esityksiä 3 kertaa viikossa. Nuorten opiskelun vaihtoehtoiksi peruskoulun jälkeen Ylitorniolta löytyy Ylitornion yhteiskoulun lukio, ammattiopisto Luovi, Ylitornion kristillinen opisto ja koulutus Nord Övertorneålla. (Ylitornion kunta 2012)

4.1 Rajan läheisyys ja rajayhteistyö

Tornionjoki on Suomen ja Ruotsin välinen valtakunnanraja ja Ylitornio sijaitsee joen varrella. Joen toisella puolella sijaitsee Övertorneån kunta ja Matarenki, joka on kylä Ruotsin puolella, noin kymmenen kilometriä Ylitornion kuntakeskuksesta. Asukkaita Övertorneålla oli vuonna 2011 kunnan sivujen mukaan 4827.

Ylitornio on laaja kunta, jossa välimatkat voivat olla hyvinkin pitkiä. Rajan läheisyys voikin tuoda joillekin helpotusta välimatkoihin. Palvelut ja harrastukset voivatkin löytyä lyhyemmän matkan päästä rajan takaa. Ruotsin puolelta löytyy myös muun muassa nuorisotalo, kauppoja, uimahalli, liikunta- ja jäähalli sekä laskettelu- ja hiihtomahdollisuus. Lisäksi rajan toiselta puolelta voi löytyä palveluita ja toimintaa mitä toisella puolella ei ole. Rajan ylitys on nykypäivänä helppoa eikä niin tarkasti valvottua kuin ennen. Toiselle puolelle pääsee siltaa pitkin tai joen yli kesällä veneellä tai talvisin jäätä pitkin monenlaisilla kulkupeleillä.

Heidi Välimaan opinnäytetyöstä ”nuorten kokemuksia vapaa-ajan vietosta Suomen ja Ruotsin rajalla” nousee esille, että rajalla asuminen on suuri rikkaus Ylitornion alueen nuorille, sillä se tuo uusia kavereita, monipuolisempia harrastusmahdollisuuksia sekä vaihtoehtoja vapaa-ajan viettopaikoiksi. (Välimaa 2010, 3) Ylitornion ja Övertorneån kuntien nuorisotoimet ja koulut järjestävät yhdessä nuorille suunnattua yhteistoimintaa. Koulut järjestävät keskenään erilaisia tutustumis- ja teemapäiviä sekä yhteisiä oppitunteja ja kursseja. Yhteistyötä on myös erilaisten projektien ja oppilaskuntien yhteistyön merkeissä. Nuorisotoimella on muun muassa yhteisiä nuorisotaloiltoja ja erilaisia tapahtumia.

Oppilaskunnan hallitukset vierailevat toistensa luona, yläkouluikäiset erityisoppilaat tekevät säännöllistä yhteistyötä ruotsalaisen Särskolanin kanssa. Yhteistyötä ollaan laajentamassa yhteisen kulttuuriprojektin myötä ja tarkoituksena on, että peruskoulun kerhotoimintaa tulee Ruotsin puolelle, johon osallistuu sekä suomalaisia että ruotsalaisia yhdessä. (Vuontisjärvi 2012.) Ylitornion yhteiskoulun lukio tekee yhteistyötä Övertorneålla sijaitsevan lukion, gränsälvgymnasietin, kanssa. Yhteistyö on alkanut vuonna 1996 ja tavoitteena on opiskelijoiden tutustuminen toisiinsa, kulttuuriin sekä koulutusjärjestelmään. Yhteistyö-

tä on myös koulutus Nordin kanssa sekä Pellon lukion kanssa. (Ylitornion yhteiskoulun lukio 2012a.)

4.2 Nuorten kuulemis- ja vaikuttamiskanavat Ylitorniolla

Ylitornion nuorisovaltuusto on nuorten itse valitsema edustajisto, joka toimii linkkinä nuorisotoimen ja nuorten välillä. Nuorisovaltuuston toimintakausi on kaksi vuotta ja se valitaan vaaleilla. Yläkoulun oppilaat voivat halutessaan asettua ehdolle vaaleihin, joista valitaan jäsenet nuorisovaltuustoon. Lukio valitsee omat edustajansa ja lisäksi nuorisovaltuustoon kuuluu nuoris- ja harrastejärjestöjen edustajat sekä nuorisotalon edustajat varajäsenineen. Nykyisen nuorisovaltuuston toimintakausi on 2011- 2013 ja jäseniä on 15. (Lapin nuorten tieto- ja neuvontapalvelu 2012.) Yläkoululaisten määrä nuorisovaltuuston toimintakaudella voi vaihdella. Yläkoulun oppilaita on tällä hetkellä nuorisovaltuustossa 2 jäsentä ja 2 varajäsentä. Yläkoulu-laisten tämän hetkinen vähäinen määrä johtunee siitä, että osa oppilaista on kesken toimintakauden siirtynyt peruskoulun jälkeiseen koulutukseen. Yläkoululla vaikuttamistoimintaa on tukioppilastoiminta ja oppilaskuntatyö, jotka molemmat toimivat aktiivisesti. (Vuontisjärvi 2012.)

Ylitornion yhteiskoulun lukion opiskelijoiden etuja ajaa oppilaskunnan hallitus, joka on valittu äänestyksellä. Oppilaskunnan hallitus vastaa oppilaskunnalle tarkoitetusta kahvilasta, taksvärkin järjestämisestä, koulukuvauksesta, koulun tilaisuuksien valokuvaamisesta sekä viihtyvyyttä lisäävien tapahtumien järjestämisestä. Lisäksi hallitus organisoii kirjatilauksia ja pitää yhteyttä muihin oppilaskuntiin ja Suomen lukiolaisten liittoon. Nykyisen hallituksen jäsenmäärä on kahdeksan ja sen toimintakausi on 2011- 2013.(Ylitornion yhteiskoulun lukio 2012b.)

Aloitekanava.fi (2012) on verkossa toimiva palvelu, missä nuoret voivat kirjoittaa ideoita kuinka saisivat kotikunnastaan ainakin vähän paremman paikan elää. Aloitekanavan prosessissa kehityskelpoisimmat ideat muokkautuvat aloitteiksi, joille muut voivat nimettömästi tai nimellään antaa tukensa. Aloitteet annetaan niistä vastaaville tahoille käsittelyyn. Koko prosessia seurataan idean kirjoitta-

misesta asti aina konkreettisiin toimenpiteisiin asti. Aloitekanavalla kunnan eri toimijat voivat asettaa kuultavaksi ajankohtaisia asioita, joita rekisteröitynyt käyttäjä voi kommentoida ja kertoa mielipiteensä. Aloitekanava mahdollistaa nuorten kuulemisen heitä koskevissa asioissa ja vastaa siten nuorisolain haasteisiin. Aloitekanava.fi (2012) sivuston mukaan palvelun käyttö on ollut aktiivista Ylitorniolla sen pilottivaiheessa vuosina 2007- 2008. Vielä vuonna 2009 aktiivisuutta on ollut vähän syksyyn asti, mutta sen jälkeen on ollut lähes 3 vuoden tauko, jolloin ei ole tullut yhtään aloitetta. Vuoden 2012 aikana on tullut yksi aloiteidea, joka katkaisi pitkän tauon. Aloitekanavan kautta on ehdotettu Ylitorniolla yhteensä 85 ideaa, joista suurin osa siis vuosina 2007- 2008.

5 OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT

Opinnäytetyössäni on tarkoitus analysoida osittain Ylitornion kunnan toimesta tehtyä nuorisokyselyä. Nuorten näkemyksiä kartoitettiin Ylitorniolla sähköisellä kyselyllä touko- elokuun välillä vuonna 2011. Idea Ylitornion nuorisokyselyyn oli syntynyt toisen asteen koulutusstrategia työryhmässä. Toisen asteen koulutuksen kehittämiseen Ylitorniolla haluttiin kuulla nuorten mielipiteitä. Innostus tutkimuksen tekemiseen oli korkealla alusta alkaen. Myös valtakunnan rajan lähellä Kolarissa eläneenä aihe ja tutkimuspaikkana Ylitornio oli minulle mielenkiintoinen. Tilaajalla ei ollut tarkempaa toivomusta rajauksen suhteen, joten sain pohtia rajausta ja laajuutta oman näkemyksen mukaan.

Opinnäytetyöni prosessi lähti käyntiin heti tammikuun alussa vuonna 2012, kun sain käsiini tietoa kyselystä ja excel- taulukon tuloksista. Opiskelun lomassa oppitunnilla kävi ilmi toisen opiskelijan kiinnostus samaan aineistoon. Sovimmekin, että tekisimme opinnäytetyön yhdessä. Ensimmäiset kuukaudet menivät taulukkoon, kysymyksiin ja vastauksiin tutustuessa. Tutkimussuunnitelma valmistui maaliskuun lopulla. Maaliskuussa olin yhteydessä myös Ylitornion silloiseen sivistysjohtajaan, jonka kanssa aloimme miettiä yhteistä tapaamista, johon tulisi myös muita kyselyn toteuttamisessa vahvasti mukana olleita henkilöitä. Aikataulut eivät kuitenkaan loppuhetkillä kaikkien kanssa onnistuneet, joten kä-

vimme keskustelemassa kyselystä ja esittämässä tutkimuskysymyksemme huh-tikuussa lukion rehtorin, Sari Lanton kanssa, jolta saimmekin tarvittavat tiedot. Kesän ajaksi prosessi jumittui, kun aikataulut ja henkilökohtaiset syyt olivat esteenä työn etenemiselle. Syksyllä päätimme yhteisymmärryksessä, että kumpikin tekisi oman työn ja siten sain edetä työssä omaa tahtiani. Varsinainen opin-näytetyön kirjoittaminen alkoikin vasta elokuussa. Tutkimuskysymyksiä tuli vielä muokattua hieman eri muotoon kuin keväällä olin ajatellut, mutta aiheet pysyivät samana.

Tutkimuksen myötä Ylitornion kunnan eri toimijat saavat kuvan nuorten näkemysistä nuorten vaikuttamiseen ja rajayhteistyöhön liittyen sekä kehittämisideoita tulevaisuutta ajatellen. Tuloksia pystytään hyödyntämään päätöksenteossa ja näin lisättyä nuorten viihtyisyyttä kunnassa. Lisäksi tuloksia voidaan hyödyntää yksityiskohtaisemmin taustamuuttujien, kuten esimerkiksi sukupuolen välisten vertailujen johdosta.

5.1 Tutkimuskysymykset

1. Kuinka ylitorniolaiset nuoret kokevat saavansa äänensä kuuluville Ylitorniolla, mihin asioihin he haluavat vaikuttaa ja kuinka hyvin nuoret tuntevat vaikuttamiskanavat?
2. Miten ylitorniolainen nuori kokee rajayhteistyön?

Tutkimuskysymyksiin päädyin erilaisista syistä. Valintaani nuorten osallisuuteen (tutkimuskysymys nro.1) liittyvään kysymykseen vaikutti nuorten vastaukset sekä oma ajatus osallisuuden tärkeydestä. Rajayhteistyöhön (tutkimuskysymys nro.2) päädyin lähinnä samoin perusteluin. Minusta tuntui, että rajayhteistyön kehittäminen tuo paljon hyvää molemmiin puolin rajaa.

5.2 Tutkimusmenetelmä

Tutkimusmenetelmänä käytän kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusta. Kvantitatiivisen tutkimuksen aineisto voidaan esittää numerollisessa muodossa. Tyyppillisempiä tutkimusaineistoja on koe, kysely- ja haastattelututkimukset, tilastot ja sisällönanalyysi. Muuttuja on mitattava ominaisuus. Muuttujien avulla luokitellaan havaintoaineistoa. Havaintoyksikkö on tutkimuksen tapaus tai kohde, jota analysoidaan. Tutkimuksessa käytetään tilastotieteellisiä menetelmiä, missä havaintoyksiköitä on riittävästi tilastollista aineistonkäsittelyä varten. Taustamuuttujat antavat tietoa millainen havaintoyksikkö on. Taustamuuttujia ovat esimerkiksi ikä, sukupuoli, siviilisääty, asuinpaikka, koulutus tai ammatti. Havaintoyksikköjen valinnan ja muuttujien määrittelyn ja mittauksen jälkeen aineisto kootaan havaintomatriisiin. Havaintomatriisin soluissa esitetään havaintoyksiköiden saamat arvot muuttujittain. Pienessäkin tutkimuksessa havaintomatriisi antaa suuren määrän informaatiota. Tilastollisessa analyysissä havaintomatriisin tietoja muokataan hyödyllisempään muotoon tutkimuskysymysten ohjaamana. (Uusitalo 2001, 79–88; Kananen 2011, 57–60.)

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa pyritään yleistämään ja taulukot esitetään suhteellisina eli prosenttitaulukoina. Kahden muuttujan välistä riippuvuutta voidaan tarkastella ristiintaulukoinnin avulla ja erilaisilla riippuvaisuuksia kuvaavilla tunnusluvuilla, jotka kuvaavat riippuvuuden laatua ja voimakkuutta. Ristiintaulukoinnilla tarkastellaan siis kahta muuttujaa samanaikaisesti. Taulukossa huomio kiinnitetään suuriin ja pieniin arvoihin ja mahdollisiin riippuvuuksiin. Kaikkia prosenttilukuja ei ole tarkoitus kirjoittaa auki tekstissä. Huomio kiinnitetään lukujen kasvuun tai pienenemiseen jonkin muuttujan suhteen. (Kananen 2011, 75–87.) Tutkimusaineiston sain Ylitornion kunnalta ja tehtäväni oli analysoida heidän tekemän kyselyn tuloksia. Kyselyllä pyrittiin selvittämään nuorten mielipiteitä liittyen muun muassa nuorten palveluihin, kirjastopalveluihin, elokuvatoimintaan, kesätyöjärjestelyihin, opiskelu- ja koulutuspaikkoihin, kannustinrahaan sekä koulumatkatukeen, nuorisotiedotukseen, nuorten kuulemiseen, harrastustoimintaan ja rajayhteistyöhön.

Kyselyn olivat laatineet yhteistyössä Ylitornion kunta, Ylitornion yhteiskoulun lukio, Ammattiopisto Luovin Ylitornion yksikkö, Ylitornion kristillinen opisto. Kysymysten laadinta oli jaettu vastuualueittain. Ylitornion yhteiskoulun lukio vastasi koulutuksesta, rajayhteistyöstä ja kyselyn teknisestä laadinnasta. Nuorisotoimi vastasi nuorten palveluista, kuulemisesta ja yläkoulu harrastuksiin liittyvistä kysymyksistä. (Lantto 2012.)

Kyselyyn vastasi yhteensä 188 nuorta yläkoulun 7.-9- luokilta ja lukiosta. Lukion oppilaat, joita oli 42, vastasivat kyselyyn keväällä 2011. Abiturentit eivät vastanneet kyselyyn. Yläkoululaiset vastasivat kyselyyn syksyllä 2011. Aineiston joukosta on poistettu alkuperäisestä aineistosta testivastaajat sekä kaksi vastaajaa, jotka olivat valinneet koulupaikakseen kristillisen opiston. Vastausten keruu toteutettiin Google Docs- ohjelmistolla. Kysely järjestettiin siten, että oppilaille oli mahdollisuus oppitunnilla käydä vastaamassa. Kyselyn linkki oli lukion kotisivuilla. Kysymysten aihealueissa oli aluksi kerrottu aina pieni pohjustus aiheeseen liittyen. Nuorisokyselyn tuloksia on joltain osin sivuttu ”Toisen asteen koulutusta Ylitorniolla 2011–2020” -strategiassa. (Lantto 2012.)

Asettamiini tutkimuskysymyksiin liittyen nuoret vastasivat kysymyksiin, jotka koskivat Ylitornion ja Övertorneån alueen yhteistyötä ja mikä on heidän osallistumisaktiivisuus niiden yhteisiin tapahtumiin ja harrastustoimintoihin. Lisäksi kyselyllä tiedusteltiin mikä tai mitkä asiat voivat vaikuttaa nuorten osallistumishalukkuuteen jatkossa ja näin selvittää kyselyn avulla mahdolliset ongelmat ja hyödyt. Kyselyn vastaukset osoittavat minkälaisilla muutoksilla nuorten halukkuutta rajan yli tapahtuviin toimintoihin voidaan lisätä, sekä kannustaa nuoria osallistumaan rajayhteistyön kehittämiseen. Lisäksi vastauksista saadaan selville miten hyvin nuoret tuntevat vaikuttamiskanavat Ylitorniolla ja miten he kokevat pystyvänsä vaikuttamaan.

6 OPINNÄYTETYÖN TULOKSET

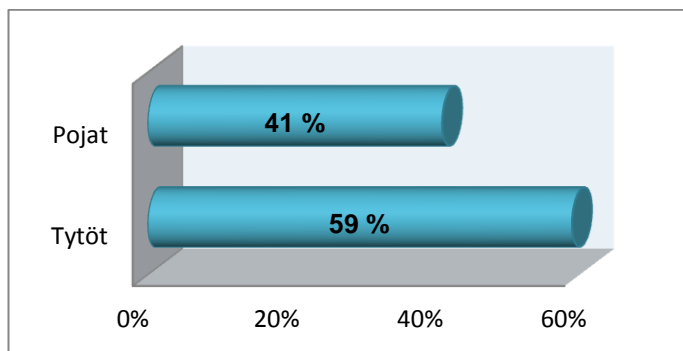
Tarkastelen tuloksia eri taustamuuttujien suhteen. Vertailen poikien ja tyttöjen välisiä eroja vastauksissa. Tarkastelen tuloksissa eri luokka-asteiden tai yläkou-

lun ja lukiolaisten välisiä eroja. Kolmantena muuttujana tarkastelen nuorten kodin ja kuntakeskuksen välisen etäisyyden vaikutusta vastauksissa. Olen jaotellut etäisyydet seuraavanlaiseen ryhmään: alle 2km, 2- 10km ja yli 10km. Kyselyssä jaottelu oli vielä tarkempi.

Kyselyyn vastasi kaiken kaikkiaan 188 yläkoululaista sekä lukiolaista. Koulujen rehto-reilta saadun tiedon mukaan oppilaita oli yhteensä 184. Vastausten suurempi määrä johtuu siitä, että kyselyyn pystyi vastaamaan useamman kerran. Tästä syystä en ole laskenut vastausprosenttia. Alle 2km etäisyydellä kuntakeskuksesta asuvat jättivät enemmän vastaamatta kuin 2km- 10km tai yli 10km päässä asuvat. Eniten tyhjiä kohtia tutkimuskysymyksiin liittyvissä kysymyksissä ilmeni 7.luokkalaisilla.

6.1 Taustatietoja

Kuviossa 1 näkyy vastanneiden sukupuolijakauma. Vastanneista enemmistö oli tyttöjä, lukumääränä 110 ja poikia 78.

KUVIO 1. Vastanneiden sukupuolijakauma.

TAULUKKO 1. Oppilaiden määrä kyselyn aikana ja vastanneiden määrä luokkasteittain.

	N= 184	n= 188
7. lk	39	46
8. lk	53	48
9. lk	50	52
Lukio	42	42

1) N tarkoittaa perusjoukkoa ja n tarkoittaa otoskoko

Taulukossa 1 on esitetty vastanneiden määrät luokittain. Lukiolaisista kaikki ovat vastanneet kyselyyn. 7. ja 9.luokkalaisilta on tullut kyselyssä enemmän vastauksia kuin oppilaita on ollut.

TAULUKKO 2. Kodin ja kuntakeskuksen välinen etäisyys.

	%	lkm
alle 2km	48%	91
2km- 10km	23%	44
yli 10km	28%	53

Lähes puolet vastaajista asui alle 2 kilometriä kuntakeskuksesta (taulukko 2). Kodin ja kuntakeskuksen välisellä etäisyydellä ei ilmennyt suuria eroja monesakaan tutkimuskysymyksiini liittyvissä kysymyksissä.

6.2 Vaikutuskanavien tunteminen

TAULUKKO 3. Vaikutuskanavien tunnettavuus.

	1 Vaikutta- miskanava ei ole minulle tuttu	2 Tiedän vai- kuttamis- kanavasta jonkin verran	3 Vaikuttamis- kanava on minulle hyvin tuttu	Tyhjät
Nuorisovaltuusto	43%	39%	9%	9%
Oppilaskun- ta/oppilaskunnan hallitus	24%	42%	24%	10%
Aloitekanava	72%	16%	2%	10%

Taulukosta 3 näkyy, kuinka hyvin Ylitorniolaiset nuoret tuntevat ei vaikuttamiskanavat. Vaikutuskanavat ovat suurelle osalle nuorista melko tuntemattomia. Oppilaskunta/oppilaskunnan hallitus oli eniten tunnettu vaikuttamiskanava. Toiseksi eniten, lähes puolet nuorista tiesi nuorisovaltuustosta jonkin verran tai hyvin. Vastaajista 45%:lle nuorisovaltuusto ei ollut tuttu. Aloitekanava oli vähiten tunnettu, sillä vain noin joka kolmas nuori tiesi siitä hyvin tai jonkin verran.

Nuorilta kysyttiin myös, oliko hän käyttänyt aloitekanava.fi portaalia ja syytä siihen, jos ei ollut käyttänyt. Nuorista 16% oli käyttänyt aloitekanavaa. Aloitekanavan käyttämättömyyteen 42% vastaajista kertoi avoimessa kysymyksessä selkeästi syyksi tietämättömyyden aloitekanavasta. Lisäksi oli paljon vastauksia, joissa oli pelkkä kysymysmerkki. Lähes puolet vastaajista oli sitä mieltä, että nuorten vaikuttamisen mahdollisuuksista ei kerrota tarpeeksi.

6.3 Nuorten kokemuksia vaikuttamisesta

TAULUKKO 4. Nuorten mielipiteiden huomioon ottamisen tärkeys päätöstententossa sukupuolen mukaan.

	1 Ei ollenkaan tärkeä	2	3 Erittäin tärkeä
Kaikki	3%	29%	56%
Tytöt	1%	20%	73%
Pojat	5%	41%	33%

Taulukossa 4 näkyy, että yli puolet nuorista piti erittäin tärkeänä, että nuorten mielipiteet otetaan huomioon päätöksenteossa. Valtaosa tytöistä pitää nuorten mielipiteiden huomioon ottamista erittäin tärkeänä. Pojille sillä ei ole yhtä suurta merkitystä. Muutama vastaaja (5) koki, että nuorten mielipiteen huomioon ottaminen ei ole ollenkaan tärkeä.

TAULUKKO 5. Nuorten mielipiteiden huomioon ottamisen tärkeys päätöstententossa luokka-asteittain.

	1 Ei ollenkaan tärkeä	2	3 Erittäin tärkeä
7.lk	2%	28%	37%
8.lk	4%	44%	46%
9.lk	2%	23%	69%
Lukio	2%	19%	74%

9. luokkalaisista ja lukiolaisista valtaosan mielestä oli erittäin tärkeää, että nuorten mielipiteet huomioidaan päätöstententossa (taulukko 5). Alemmilla luokka-

asteilla sille ei annettu yhtä paljon merkitystä. Kuitenkaan sitä ei pidetty täysin merkityksettömänä millään luokka-asteella. Vastaaajien kodin ja kuntakeskuksen välisen etäisyyksien ja vastausten välillä ei ollut huomattavia eroja, mutta yli 2km kuntakeskuksesta asuvat pitivät kuitenkin asiaa hieman tärkeämpänä.

TAULUKKO 6. Ylitorniolaisen nuoren mahdollisuus vaikuttaa itseään koskeviin asioihin Ylitorniolla sukupuolen mukaan.

	Kyllä	Ei	Tyhjät
Kaikki	47%	43%	10%
Tytöt	46%	49%	5%
Pojat	47%	35%	18%

Melkein puolet vastaajista oli sitä mieltä, että ylitorniolainen nuori voi vaikuttaa itseään koskeviin asioihin Ylitorniolla (taulukko 6). Tytöt olivat poikia useammin sitä mieltä, ettei nuori voi vaikuttaa. Pojat jättivät tyttöjä enemmän vastaamatta.

TAULUKKO 7. Ylitorniolaisen nuoren mahdollisuus vaikuttaa itseään koskeviin asioihin Ylitorniolla luokka-asteittain.

	Kyllä	Ei	Tyhjät
7.lk	50%	24%	26%
8.lk	56%	38%	6%
9.lk	44%	52%	4%
lukio	36%	59%	5%

Lukiolaisista ja 9.luokkalaisista yli puolet vastasivat, että ylitorniolainen nuori ei voi vaikuttaa Ylitorniolla itseään koskevissa asioissa (taulukko 7). 7. ja 8. luokkalaisista enemmistön mielestä itseään koskeviin asioihin voi vaikuttaa Ylitorni-

olla. 7.luokkalaiset jättivät vastaamatta muita huomattavasti enemmän. Alle 2km kuntakeskuksesta asuvista 50% vastasi ”Kyllä” eli kokivat, että nuorilla on mahdollisuus vaikuttaa itseään koskeviin asioihin. 2km- 10km joukossa luku oli 45% ja yli 10km vastanneilla 43%.

TAULUKKO 8. Kokemus nuorten mielipiteiden huomioon ottamisesta Ylitorniolla sukupuolen mukaan.

	Kyllä	En	Tyhjät
Kaikki	41%	48%	11%
Tytöt	38%	56%	6%
Pojat	44%	37%	19%

Lähes puolet vastaajista koki, että nuorten mielipiteitä ei otettu huomioon Ylitorniolla (taulukko 8). Pojat kokivat tyttöjä useimmin, että nuorten mielipiteitä otetaan huomioon. Pojat jättivät enemmän vastaamatta kysymykseen. Mitä vanhempia vastaajat olivat, sitä vähemmän he kokivat, että nuorten mielipiteet otetaan huomioon. Lukiolaisista 64% koki, että nuorten mielipiteitä ei huomioitu. 8. luokkalaisilla (50%) ja 9.luokkalaisilla (54%) vastaava luku oli hieman pienempi. 7.luokkalaisista 26% koki, että mielipiteitä ei huomioitu. 7.luokan vastaajista suurin osa (26%) jätti vastaamatta.

TAULUKKO 9. Kokemus nuorten mielipiteiden huomioon ottamisesta Ylitorniolla kodin ja kuntakeskuksen välisen etäisyyden mukaan.

	Kyllä	En	Tyhjät
alle 2km	43%	42%	15%
2km- 10km	41%	52%	7%
yli 10km	36%	57%	7%

Taulukosta 9 näkyy, että kauempana kuntakeskuksesta asuvat kokivat kunta-keskusta lähempänä asuvia enemmän, että nuorten mielipiteitä ei huomioida Ylitorniolla.

6.4 Mihin nuoret haluavat vaikuttaa

Avoimessa kysymyksessä kysyttiin, missä asioissa haluaisit saada oman äänesi kuulumaan? Vastaajat halusivat saada äänensä kuuluviin kaikissa nuoriin liittyvissä asioissa. Tämä oli reilusti suosituin vastaus. Lisäksi haluttiin vaikuttaa kouluun, harrastuksiin, vapaa-aikaan, koulukyytiin ja kiusaamiseen liittyvissä asioissa. Näitä edellä mainittuja mainitsi useampi vastaaja.

Kouluun liittyvissä asioissa esille nousi koulun viihtyvyyteen liittyvät asiat ja yläkoulun parannus/remontti. Myös kouluruokaan liittyen haluttiin saada ääni kuuluviin. Harrastuksiin haluttiin enemmän vaihtoehtoja kuin nykyään. Vastaajat halusivat vaikuttaa myös kaikkeen nuorille suunnattuun ohjelmaan ja toimintoihin. Lisäksi vastauksissa oli yksittäisiä mainintoja, joissa ääni haluttiin saada kuuluviin liittyen yhteistyöhön naapurikuntien kanssa, luontoasioihin, vähäosaisten auttamiseen ja kunnanjohtajan valitsemiseen sekä näkyviin asioihin, jotka parantavat Ylitornion henkeä ja ilmapiiriä.

Tytöt vastasivat kysymykseen enemmän ja antoivat selkeämpiä esimerkkejä kuin pojat. Tytöistä 35% vastasi ja kertoi asian missä asiassa haluaisi äänensä kuuluviin, pojista 12%. Aktiivisempia vastaajia olivat lukiolaiset tytöt, joista 40% vastasi esimerkin kanssa. Pojista aktiivisimpia olivat 9.luokkalaiset, joista 17% vastasi esimerkin kanssa.

Toisessa avoimessa kysymyksessä kysyttiin, mikä olisi paras keino saada ääni kuuluviin? Nuorten mielestä parhaita keinoja olisivat erilaiset kyselyt (7 vastaajaa) ja nuorisovaltuusto (6 vastaajaa) sekä se, että nuorille kerrottaisiin ja seli-tettäisiin miten he voivat vaikuttaa (4 vastaajaa). Lisäksi vastauksissa oli esi-merkiksi ”nuoret mukaan kokouksiin”, ”joku tiedotusilta” ja ”kannustaa heitä sii-hen”. Kysymykseen jätti vastaamatta 59 % (110) vastaajista. Pojista valtaosa jätti vastaamatta tai he vastasivat ”en tiedä” tai jotain sen tapaista. Nuorilta ky-syttiin yleisen äänioikeuden ikärajan alentamisesta. Kaikista vastaajista yleisen äänioikeuden antamista 16- vuotiaalle kannatti 56 % vastaajista. Tytöt ja pojat olivat asiasta samaa mieltä, ero oli vain 1% luokkaa.

6.5 Rajayhteistyö nuorten näkökulmasta

TAULUKKO 10. Ylitorniolaisten nuorten vapaa-aajan viettoä Övertorneålla asuvi-en nuorten kanssa.

	En	Jonkin verran	Melko pal- jon	Erittäin paljon
Kaikki	42%	30%	8%	7%
Tytöt	50%	25%	9%	8%
Pojat	31%	38%	6%	5%

Taulukosta 10 näkyy, kuinka paljon ylitorniolaiset nuoret ovat tekemisissä över-torneålaisten nuorten kanssa. Nuorista 45% on jo tekemisissä Övertorneålla asuvien nuorten kanssa vapaa-aikana. Pojat viettävät tyttöjä hieman enemmän vapaa- aikaansa rajan toisella puolella asuvien nuorten kanssa. Lukiolaisista ja

9.luokkalaisista 50 % oli jollain asteella tekemisissä Övertorneålla asuvien nuorten kanssa vapaa-aikana.

”En” vaihtoehdon vastanneille esitettiin jatkokysymyksenä mahdollisuus kertoa syitä. Eniten vastauksissa kerrottiin, ettei tunne sieltä ketään. Useat mainitsivat myös kieliongelman. Muiksi syiksi kerrottiin esimerkiksi kulkuongelmat, ei ole mahdollisuutta tutustua tai ei ole kiinnostusta.

TAULUKKO 11. Ylitorniolaiset nuoret mukana harrastusryhmissä Övertorneålla.

	Kyllä	En, mutta voisin lähteä mukaan, jos sopiva ryhmä löytyisi.	En, enkä ole kiinnostunut, vaikka sopiva ryhmä löytyisi.
Kaikki	11%	34%	43%
Tytöt	7%	44%	41%
Pojat	15%	21%	45%
7.lk	17%	17%	33%
8.lk	8%	29%	52%
9.lk	4%	40%	52%
lukio	14%	50%	31%

Vain pieni osa nuorista on mukana jossain Övertorneålaisessa harrastusryhmässä (taulukko 11). Joka kolmas vastaajista voisi kuitenkin lähteä harrastamaan Övertorneålle, jos sopiva ryhmä löytyisi. Joukossa oli myös paljon nuoria, jotka eivät lähtisi harrastamaan rajan toiselle puolelle, vaikka sopiva ryhmä löytyisikin.

Pojat ovat tyttöjä hieman enemmän mukana Övertorneån harrastusryhmissä, mutta lähes joka toinen tyttö voisi kuitenkin lähteä mukaan sopivan harrastusryhmän löytyttyä. Lukiolaisia kiinnostaa eniten harrastaa Övertorneålaisessa

harrastusryhmässä. 50 % lukiolaisista lähtisi harrastamaan sopivan ryhmän löydyttyä. Yläkoululaisista 46 % harrastusryhmät Övertorneålla ei kiinnosta. Kauempana kuntakeskuksesta asuvat lähtisivät lähempänä kuntakeskusta asuvia mieluummin mukaan harrastusryhmää rajan toiselle puolelle. Yli 10km päässä kuntakeskuksesta asuvista 43 % lähtisi mukaan sopivan ryhmän löydyttyä.

TAULUKKO 12. Aktiivisen rajayhteistyön merkitys alueen viihtyvyyteen.

	Erittäin paljon	Melko paljon	Jonkin verran	Ei ollenkaan	Tyhjät
Kaikki	12%	31%	36%	8%	13%
Tytöt	15%	35%	34%	7%	9%
Pojat	6%	27%	40%	8%	19%
7.lk	13%	19%	24%	9%	35%
8.lk	2%	36%	44%	8%	10%
9.lk	8%	38%	42%	8%	4%
lukio	26%	31%	33%	5%	5%

Nuorten (79 %) mielestä aktiivisella rajayhteistyöllä on merkitystä alueen viihtyvyyteen. Aktiivisella rajayhteistyöllä olisi 43 % mielestä ”erittäin paljon” tai ”melko paljon” merkitystä alueen viihtyvyyteen. Vain 8 % ei katsonut aktiivisen rajayhteistyön vaikuttavan viihtyvyyteen (taulukko 12).

Tytöt katsovat aktiivisen rajayhteistyön merkityksen alueen viihtyvyydelle hie- man poikia merkittävämpänä. Tytöistä tasan puolet (50 %) vastasi ”erittäin paljon” tai ”melko paljon”. Pojilla vastaava luku oli 33 %. Lukiolaiset katsoivat asialla olevan merkitystä muita luokkia enemmän. ”Erittäin paljon ” vaihtoehdon lukiolaisista valitsi 26 %, yläkoululta 8 %. Vastaamatta jätti 13 % vastaajista. Eni-

ten tyhjiä vastauksia tuli pojilta (19 %), 7. luokkalaisilta jopa 35 %. Vastaamatta jättäneistä 19 % asui alle 2km päässä kuntakeskuksesta.

6.6 Näkemyksiä rajan yli tapahtuvasta yhteistoiminnasta

TAULUKKO 13. Nuorisotoimien välinen yhteistoiminta viime vuosina

	Liian vähän	Sopivasti	Tyhjät
Kaikki	31%	56%	13%
Tytöt	42%	49%	9%
Pojat	15%	65%	19%

Yli puolet vastaajista on sitä mieltä, että kuntien nuorisotoimien välistä yhteistoimintaa on ollut sopivasti (taulukko 13). Noin joka kolmas vastaajista haluaisi yhteistoimintaa lisää. Tytöt haluavat poikia huomattavasti enemmän nuorisotoimien välistä yhteistoimintaa. Tytöistä 42 % oli sitä mieltä, että sitä on liian vähän. Pojilla vastaava luku oli vain 15 %. Lukiolaisten ja yläkoululaisten välillä näkemys oli päinvastainen. Lukiolaisista 60 % katsoi yhteistoimintaa olevan liian vähän.

Nuorilta kysyttiin myös, minkälaista yhteistoimintaa he toivoisivat nuorisotoimien järjestävän alueen nuorille jatkossa. Vaihtoehtoina oli yhteisiä liikuntatapahtumia, yhteisiä musiikitapahtumia, yhteisiä diskoja, yhteisiä Nuorkka/ Frippes iltoja, yhteisiä elokuvatapahtumia, yhteisiä matkoja/ retkiä ja vapaa ehdotus. Vastaajat saivat valita useamman vaihtoehdon. Vaihtoehdoista eniten valittiin yhteisiä matkoja ja retkiä (40 %). Näin vastanneista tyttöjen osuus oli huomattavan suuri, 77 %.

TAULUKKO 14. Koulujen välinen yhteistoiminta viime vuosina

	Liian vähän	Sopivasti	Tyhjät
Kaikki	33%	49%	18%
Tytöt	40%	49%	11%
Pojat	23%	50%	27%
alle 2km	27%	51%	22%
2km-10km	36%	50%	14%
yli 10km	40%	47%	13%

Joka kolmas vastaaja halusi lisää Ylitornion ja Övertorneån koulujen välistä yhteistoimintaa (taulukko 14). Puolet vastaajista oli sitä mieltä, että määrä oli sopiva. Suuri osa tyttöjä halusi lisää yhteistoimintaa koulujen välille. Lukiolaiset kaipaivat yläkoulua enemmän yhteistä toimintaa. Lukiolaisista 50 % piti toimintaa liian vähäisenä, yläkoululaisista 28 %. 7.luokkalaisista 43 % jätti vastaamatta. Kauempana kuntakeskuksesta asuvien mielestä yhteistoimintaa koulujen välille Ruotsin puolelle kaivattaisiin lisää. 40 % yli 10km päässä kuntakeskuksesta asuvista oli yhteistoiminnan lisäämisen kannalla. Lähellä, alle 2km kuntakeskusta asuvista 27 % katsoi yhteistoimintaa olevan liian vähän.

Nuorilta kysyttiin millaista yhteistoimintaa he toivoisivat jatkossa koulujen järjestävän. Vaihtoehtoina oli tutustumispäiviä/oppilasvaihtoja, jonka valitsi 38 % vastaajista. Erilaisia teemapäiviä halusi 58 % vastaajista. Yhteisiä oppitunteja/kursseja toivoi 64 %. Tämä oli molempien, sekä tyttöjen että poikien, eniten toivoma vaihtoehto. Vastaajilla oli mahdollisuus valita useampi vaihtoehto. Lisäksi oli mahdollisuus kirjoittaa vapaasti ehdotus. Tähän tuli yksi selkeä ehdotus, jossa toivottiin yhteisiä opintomatkoja ja retkiä.

6.7 Esteitä nuorten väliseen toimintaa yli rajan

TAULUKKO 15. Eri asioiden vaikutus nuorten väliseen toimintaa yli rajan.

	Ei ollenkaan	Jonkin verran	Paljon
Epävarmuus oman kieli- taidon riittämättömyy- destä.	12%	39%	31%
Arkuus tutustua uusiin ihmisiin.	16%	50%	16%
Nuorten asenne rajayh- teistyötä kohtaan.	22%	46%	13%
Tiedottaminen	20%	45%	17%
Kulkuongelmat.	28%	41%	12%
Kunnan/Koulujen aktiivi- suus yhteistoiminnan järjestämisessä.	16%	53%	12%

Taulukossa 15 näkyy miten eri tekijät vaikuttavat nuorten väliseen toimintaan rajan yli. Vastaajista 70 % uskoi, että epävarmuus kielitaidossa vaikutti jonkin verran tai paljon nuorten väliseen toimintaa yli rajan. Lukiolaisista 60 % uskoi sen vaikuttavan paljon ja 33 % jonkin verran. Yläkoululaiset uskoivat sen vaikuttavan lukiolaisia huomattavasti vähemmän. Yläkoululaisten vastauksissa painopiste oli keskivaiheilla eli enemmistö uskoi sen vaikuttavan jonkin verran. 7. luokkalaaisista 46 % jätti vastaamatta kysymykseen. Vastaamattomuus näkyi 7. luokkalaisten osalta yhtä paljon myös muissa edellä mainitussa taulukossa olevissa kysymyksissä.

Puolet vastaajista uskoi arkuuden tutustua uusiin ihmisiin vaikuttavan jonkin verran. Tytöistä 76 % uskoi arkuuden vaikuttavan jonkin verran tai paljon, pojista 53 %. Luokkien välillä ei ollut isoja eroavaisuuksia, muuten kuin 7.luokkalaiset, joista lähes puolet jätti vastaamatta. Lukiolaisista joka kolmas oli sitä mieltä, että nuorten asenteella rajayhteistyöhön ei ole ollenkaan vaikutusta. Yläkoululaisten painopiste vastauksissa oli, että asenne vaikuttaa jonkin verran.

Myös tiedottamisen katsottiin vaikuttavan suuremman vastaaja joukon mielestä jonkin verran. 24 % tytöistä katsoi tiedottamisen vaikuttavan paljon. Pojista vain 8%. Lukiolaiset uskoivat tiedottamisella olevan vaikutusta yläkoululaisia enemmän. Lukiolaisista 33% vastasi sen vaikuttavan paljon, 8. luokkalaisista vain 8%. Kulkuongelma oli asia, jonka vastaajat uskoivat vähiten vaikuttavan nuorten väliseen toimintaan yli rajan. Pojista 36 % ja tytöistä 23 % mielestä kulkuongelmissa ei ollut ollenkaan vaikutusta. 9.luokkalaisista 83 % ja lukiolaisista 76 % uskoi kunnan/koulujen aktiivisuudella olevan jonkin verran tai paljon vaikutusta. Painopisteen ollessa huomattavasti enemmän ”jonkin verran” vastausvaihtoehdossa.

Nuorilta kysyttiin tehokkainta tapaa tiedottaa nuorille suunnatuista tapahtumista rajan molemmilla puolilla. Vaihtoehdoiksi oli annettu alasivu koulun kotisivuilla, alasivu kunnan kotisivuilla, yhteinen facebook- ryhmä tai oma yhteinen kotisivu. Tehokkaimmaksi katsottiin alasivu kunnan kotisivulla, jonka valitsi 50 % vastaajista ja joka oli poikien suosikki. Yhteisen facebook- ryhmän valitsi 37 %, joka oli enemmän tyttöjen mieleen

6.8 Luotettavuuden tarkastelua

Reliabiliteetti ja validiteetti

Tutkimuksen luotettavuutta arvioidessa käytetään validiteetti ja reliabiliteetti käsitteitä. Molemmat tarkoittavat luotettavuutta. Validiteetti tarkoittaa mittausta ja tutkimusta oikeilla asioilla tutkimusongelman huomioiden. Reliabiliteetti tarkoittaa tutkimustulosten pysyvyyttä eli tutkimuksen toistuessa tulokset ovat samat.

Tutkimus on luotettavampi, kun kiinnitetään huomiota validiteetti- ja reliabiliteetikysymyksiin. (Kananen 2011, 118– 119) Kyselyssä oli erikseen jaoteltuna rajayhteistyöhön ja vaikuttamiseen liittyvät kysymykset, joten tutkimusongelmaani liittyen työssäni käytetyt kysymykset ovat oleellisia vastauksen saamiseen tutkimuskysymyksiin.

Kyselyn kysymykset olivat mielestäni selkeitä ja helposti ymmärrettäviä. Ennen tietyn aihealueen kysymyksiä oli aiheesta kerrottu lyhyesti. Suurin osa kysymyksistä oli vaihtoehtokysymyksiä, mikä auttaa jaksamaan vastaajia keskittymään paremmin loppuun asti. Kyselyyn vastattiin internet sivulla. Kaikki kysymykset näkyivät vastaajille yhdellä sivulla. Kysymykseen ei välttämättä tarvinnut vastata, että pääsi seuraavaan kysymykseen. Mahdollisuus oli siirtyä loppuun, palata takasin ja vastata eri järjestyksessä. Tämän johdosta vastaajalla on voinut jäädä huomaamatta kysymys, johon ei ole vastannut tai hän on voinut siirtyä nopeasti kysymyksissä eteenpäin saadakseen kyselyn äkkiä loppumaan.

Vastaajat ovat käyneet vastaamassa kyselyyn kouluaikana luokittain. Aineistosta näkyy päivämäärä ja kellonaika, milloin on vastattu. Sen perusteella pystyin poistamaan kyselyssä toimineita testivastaajia. 7.luokan ja 9.luokan vastaajia oli enemmän kuin mitä oppilaita piti olla kyselyn aikana. Erot eivät ole kuitenkaan kovin isoja eivätkä vaikuta tuloksiin merkittävästi. 7.luokkalaisten vastauksia oli 7 enemmän kuin oppilaita ja 9.luokan vastauksia 2 enemmän. Tämä voi johtui siitä, että osa oli vastannut kyselyyn myös nuorisotalolla. Lisäksi on mahdollisuus, että vastaaja on valinnut luokka-asteen väärin tahattomasti tai tahallisesti. Varmaa tietoa ei ole siitä, onko samoilta henkilöiltä useampia vastauskertoja. Vastausten ajoista voi katsoa miten eri luokka-asteet ovat käyneet vastaamassa. Muutamia aikoja on kouluajan ulkopuolelta, joita en ole poistanut. En poistanut myöskään kahta yläkoulun vastaajaa, jotka olivat vastanneet keväällä. Nämä voivat olla joko lukiolaisia, jotka ovat valinneet valikosta väärin luokka-asteen tai vastaajat ovat oma-aloitteisesti löytäneet linkin lukion kotisivuilta.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä luvussa tuon esille tärkeimmät tulokset tutkimuskysymyksiini liittyen sekä myös toiminnan kehittämisen näkökulman kannalta. Tarkastelun lisäksi annan joitakin kehittämisideoita ja suuntaviivoja osallisuuden kehittämiseksi.

7.1 Vaikuttamiskanavat ja vaikuttamisen kokemus

Vaikuttamiskanavat eivät palvele nuoria riittävästi, koska niistä ei tiedetä tarpeeksi. Ainakin osaltaan tämä johtuu siitä, että niistä ei kerrota riittävästi. Oppilaskunnat ja nuorisovaltuustot järjestävät yleensä tapahtumia ja teemapäiviä, jotka ovat sinänsä merkittäviä. Oppilaskuntien tehtäväksi on määritelty myös muun muassa vaikutusmahdollisuuksien ja osallistumisen edistäminen. Vaikuttamiskanavia voisi tehdä nuorille tutuksi esimerkiksi oppilaskuntien/oppilaskuntien hallitusten ja nuorisovaltuuston teemapäivien kautta.

Nuorille on hyvin tärkeää, että heitä kuullaan kunnassa ja heidän mielipiteillään on merkitystä. Alle puolet nuorista kokee, että nuorilla on mahdollisuus vaikuttaa kunnassa. Suuri osa ei näin ollen koe vaikuttamisen mahdollisuuksia kunnassa hyvänä. Vaikutuskanavien esittely nuorille voisi kääntää tämän näkemyksen. Lähes puolet kokee, että nuorten mielipiteitä ei huomioida kunnassa. Heille ei ole syntynyt osallisuuden tunnetta. Onkin tärkeää muistaa, että kun nuoria kuullaan, tulee heille antaa tietoa siitä miten on toimittu ja miten nuorten mielipiteet on huomioitu. Nuorten tieto- ja neuvontapalvelu -sivustoa voitaisiin hyödyntää tässä. Lisäksi nuorille voi järjestää tilaisuuksia, missä käydään läpi nuorten kuulemista.

Nuoret haluavat vaikuttaa kaikkeen itseään koskeviin asioihin. Tarkemmin kerrottaessa nuoret halusivat vaikuttaa kouluun, vapaa-aikaan ja harrastuksiin. Tytöt ovat huomattavasti kiinnostuneimpia ilmaisemaan mielipiteensä mihin asioihin haluttaisiin vaikuttaa. Muutama nuorista haluaa vaikuttaa myös laajemmin koko Ylitorniota koskeviin asioihin ja asioihin, jotka eivät koske ainoastaan itse nuoria. Nuoret eivät pääosin osaa sanoa mikä olisi paras keino vaikuttamiseen. Jos vaikuttamiskanavat ovat tuntemattomia, ei siihen välttämättä osata kertoa

myöskään parasta keinoa. Parhaimpina vaikuttamiskeinoina pidettiin kyselyjä ja nuorisovaltuustoa.

7.2 Rajayhteistyön kokeminen

Enemmistö nuorista viettää vapaa-aikaansa myös Övertorneålaisten nuorten kanssa, pojat tyttöjä enemmän. Jos vapaa-aikaa ei Övertorneålaisten nuorten kanssa vietetä, on syynä siihen se, että sieltä ei tunneta ketään sekä kieli- ja kulkuongelmat. Pieni osa nuorista on mukana harrastusryhmässä Ruotsin puolella, mutta kiinnostusta löytyisi lisääkin nuorten joukosta, jos vain sopiva ryhmä löytyisi. Tytöt olisivat poikia aktiivisempia lähtemään mukaan harrastustoimintaa Ruotsin puolelle.

Nuoret kokevat, että aktiivisella rajayhteistyöllä on merkitystä alueen viihtyvyydelle. Lähes 80 % nuorista kokee, että sillä on merkitystä jollain tasolla. Merkityksellisempänä asiaa kohtaan olivat tytöt ja lukiolaiset. Nuoret kaipaavat kuntaan enemmän omanikäisiä, joka ilmenee myös kyselystä. Ylitornion kunnassa nuorten määrä on pieni. Aktiivisella rajayhteistyöllä ja sen kehittämällä saadaan nuoria enemmän tutustumaan Övertorneålla asuviin nuoriin ja kaverisuhteita heidän välille syntyisi enemmän. Näin heidän ajatuksensa Ylitorniosta vanhojen ihmisten kuntana voisi muuttua ja kaveripiirin laajentuessa viihtyisyys lisääntyy.

Rajayhteistyön määrää voisi lisätä sekä nuorisotoimien että koulujen välille. Hieman yli puolet nuorista pitää yhteistoiminnan määrää sopivana nuorisotoimien välillä ja lähes puolet koulujen välillä. Lukiolaiset kaipasivat yhteistoimintaa muita enemmän. Samoin tytöt olivat tässäkin asiassa poikia enemmän kiinnostuneita. Kauempana kuntakeskuksesta asuvat halusivat yhteistoimintaa enemmän kuin kuntakeskuksen lähellä asuvat. Eniten nuoret halusivat yhteisiä matkoja ja retkiä sekä yhteisiä oppitunteja ja kursseja. Teemapäivät olivat myös nuorten mieleen. Tällaisissa toiminnoissa ja tapahtumissa ylitorniolaiset ja övertorneålaiset nuoret tutustuisivat keskenään paremmin ja kynnys osallistua esimerkiksi Ruotsin puolella oleviin ryhmiin madaltuisi.

7.3 Esteitä nuorten väliseen toimintaan yli rajan

Miten kielitaito, arkuus, asenne, tiedottaminen ja kulkuongelmat vaikuttavat nuorten väliseen toimintaan rajan yli? Vaikutus nähtiin kaikissa melko tasaisena. Epävarmuus kielitaidosta on nuorille suuri este nuorten väliseen toimintaan yli rajan. Jopa 70 % nuorista on jonkin asteinen epävarmuus kielitaidon riittävydestä. Mikä mielestäni erikoista, niin lukiolaiset katsoivat yläkoululaisia enemmän sillä olevan vaikutusta.

Tytöillä esiintyi huomattavasti poikia useammin arkuutta tutustua uusiin ihmisiin. Nuorten asenteilla ja kulkuongelmilla oli nuorten mielestä vähiten vaikutusta, vaikka niidenkin nähtiin vaikuttavan jonkin verran. Monet asiat näistä kehittyvät automaattisesti, kun rajayhteistyötä ja mahdollisuuksia lisätään. Tyttöillä esiintyvää arkuutta tutustua uusiin ihmisiin voidaan vahvistaa esimerkiksi tyttötoiminnalla. Ylitorniolla on tyttöjen tila. Siellä voitaisiin huomioida tämä asia heidän toiminnassa ja yrittää lisätä tyttöjen valmiuksia kohdata rajan toisellakin puolella olevia nuoria. He voisivat tehdä vierailukäyntejä yhdessä Övertorneån puolelle tai kutsua vieraita Ylitornion tyttöjen tilalle.

Harrastustoiminnan lisääminen rajan toiselle puolelle auttaisi hyvin nuorten keskinäiseen tutustumiseen ja kaveripiiri laajentumiseen. Tämä edesauttaa vähentämään myös niiden esteiden vaikutuksia, joita nuoret kokevat ruotsalaisnuorten ja heidän välillä. Harrastustoimintaa ja muutakin nuorille suunnattua toimintaa Ylitorniolla ja Övertorneålla voitaisiin markkinoida tehokkaasti toiselle puolelle. Seurat voisivat järjestää erilaisia ystävyysotteluita ja tutustumiskäyntejä. Myös kaikenlaisen muunkin rajayhteistyön lisääminen saattaa jossain vaiheessa luoda sen tunteen, että kaikki kuuluu samaan yhteisöön.

Myös sosiaalisen median hyödyntäminen voisi olla kannattavaa. Ylitorniolla ja Övertorneålla voisi olla esimerkiksi yhteinen facebook-ryhmä, jossa molempien kuntien nuorisotoimella ja koululla olisi mahdollisuus tiedottaa rajan yli tapahtuvasta toiminnasta. Facebook –ryhmässä nuoret voisivat myös tutustua toisiinsa, mikä on nykyään hyvin yleistä. Tiedotusta ei pidä unohtaa myöskään nuorten toivomalla alisivulla kunnan kotisivulla.

8 LOPUKSI

Heti kun sain kyselyn aineiston käsiini, minulle tuli hieno tunne Ylitorniosta. Oli hienoa nähdä kuinka ison työn pieni kunta oli tehnyt ja mihin monet olivat osallistuneet saadakseen nuorten mielipiteet ja näkemykset esille. Minulle syntyi myös heti tunne rajayhteistyön tuomista mahdollisuuksista. Näen sen asiana, johon tulisi panostaa. Siitä tulisi ottaa kaikki hyöty irti mitä saadaan. Ja siitä hyödystä saa osansa kaksi kuntaa rajan molemmin puolin.

Vaikuttamiskanavia on hyvä pohtia myös nuorten itsensä kanssa, jotta niistä saadaan nuorten itsensä näköisiä. Ne voisivat toimia nuorten keskuudessa paremmin. Niistä tulisi nuorille enemmän tuttuja ja siten muodostua aktiivinen vaikuttamiskanava nuorten keskuuteen. 7.luokkalaisilla oli paljon tyhjiä vastauksia. Ajattelin, että vastaukset voivat olla ihan erilaisia, mutta se ei oikeastaan näkynyt muussa kuin tyhjien vastauksien määrässä. Kyselyyn ei ehkä jaksettu keskittyä tarpeeksi, jos asioita ei tunneta. Avoimiin kysymyksiin ei ollut kirjoitettu törkeyksiä, mitä ehkä odotin. Muutamia humoristisia vastauksia oli muutama.

Osallisuus teorian hahmottaminen kokonaisuudessaan oli haastavaa ja näin ollen myös teorian rajaaminen. Haastetta toi myös Ylitornion sijainti. Yhteydenpitoon käytin lähinnä puhelinta ja sähköpostia, kahden paikalla käynnin lisäksi. Nuorisokysely olisi hyvä toteuttaa uudelleen 1- 2 vuoden päästä ja tehdä uusi tutkimus, missä vertaillaan muutoksia. Siten pystytään arvioimaan, miten asioiden kehittäminen on vaikuttanut.

LÄHTEET

Aloitekanava 2012. Viitattu 24.10.2012.

<http://www.aloitekanava.fi/>

Cederlöf, Petri 2004. Nuorisotyö ja sen haasteet pienissä kunnissa. Helsinki: Hakapaino.

Eskelinen, Teppo & Gretschel, Anu & Kiilakoski, Tomi & Kiili, Johanna & Korpinen, Sini & Lundbom, Pia & Matthies, Aila-Leena & Mäntylä, Niina & Niemi, Reetta & Nivala Elina & Rynänen, Aimo & Tasanko, Pia 2012. Lapset ja nuoret subjekteina kunnallisessa päätöksenteossa. Teoksessa Kiilakoski, Tomi & Gretschel, Anu (toim.) Demokratiaoppitunti, Lasten ja nuorten kunta 2010- luvun alussa. Helsinki: Hakapaino 35–94.

Gellin, Maija & Herranen, Jatta & Junttila- Vitikka, Pirjo & Kiilakoski, Tomi & Koskinen, Sanna & Mäntylä, Niina & Niemi, Reetta & Nivala, Elina & Pohjola, Kirsi & Vesikansa, Sari 2012. Lapset ja nuoret subjekteina koulujärjestelmässä. Teoksessa Kiilakoski, Tomi & Gretschel, Anu (toim.) Demokratiaoppitunti, Lasten ja nuorten kunta 2010- luvun alussa. Helsinki: Hakapaino 35–94.

Gretschel, Anu 2002a. Kunnallisen nuorten osallisuusympäristön perustaminen. Teoksessa Gretschel, Anu (toim.) Lapset, nuoret ja aikuiset toimijoina. 1.painos. Helsinki: Kuntatalon paino. 48–62.

Gretschel, Anu 2002b. Kunta nuorten osallisuusympäristönä. Jyväskylä: ER-Paino Ky.

Gretschel, Anu 2007. Nuori- Ei asiakkaaksi, vaan vaikuttamaan nuorisotyön keinoin. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Helsinki: Hakapaino Oy. 243–262.

Hanhivaara, Pirjo. Maailmaa syleilevä osallisuus - Osallisuuden suhde kouluun. Teoksessa nuorisotutkimus 3/2006 Kunta ja osallisuus. Helsinki: Hakapaino Oy.

Horelli, Liisa 1994. Lasten näköinen elinympäristö : kokemuksia yhdyskuntasuunnittelun, ympäristökasvatuksen ja ehkäisevän sosiaalipolitiikan välisestä yhteistyöstä Kiteen Rantalan ala-asteella. Ympäristöministeriö, Alueiden käytön osasto, Tutkimusraportti 3. Helsinki: Painatuskeskus.

- Junttila- Vitikka, Gretschel, Kiilakoski 2012. Kunnallisen nuorisotyön osallisuusympäristöt. Teoksessa Kiilakoski, Tomi & Gretschel, Anu (toim.) Demokratiaoppitunti, Lasten ja nuorten kunta 2010- luvun alussa. Helsinki: Hakapaino 187–197.
- Kananen, Jorma 2011. Kvantitatiivisen opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulun kirjasto.
- Kiilakoski, Tomi & Gretschel, Anu & Nivala, Elina 2012. Osallisuus, kansalaisuus, hyvinvointi. Teoksessa Kiilakoski, Tomi & Gretschel, Anu (toim.) Demokratiaoppitunti, lasten ja nuorten kunta 2010- luvun alussa. Helsinki: Hakapaino 9–33.
- Kiilakoski, Tomi 2008. Johdanto: Lapset ja nuoret kuntalaisina. Teoksessa Gretschel, Anu & Kiilakoski, Tomi (toim.) Lasten ja nuorten kunta. 2.muuttumaton painos, Helsinki: Hakapaino 8–20.
- Kiilakoski, Tomi 2007. Kasvu moneen suuntaan - Kriittinen pedagogiikka ja nuorisotyö. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Helsinki: Hakapaino Oy. 57–75.
- Kuntalaki 17.3.1995/365.
- Lantto, Sari 2012. Email mika.koivuranta@dnainternet.net 24.10.2012.
- Lapin nuorten tieto- ja neuvontapalvelu. Viitattu 24.10.2012.
http://www.lanuti.fi/Suomeksi/Valitse_kunta!/Ylitornio/Nuoret_vaikuttajat.iw3
- Manninen, Jyri. 2007. Oppilaiden osallisuus koulussa - Oppilaskuntatoiminnan uusi tuleminen? Teoksessa Gretschel, Anu & Kiilakoski, Tomi (toim.) Lasten ja nuorten kunta. Helsinki: Hakapaino Oy 119–128.
- Nuorisolaki 27.2.2006/72
- Perusopetuslaki 21.8.1998/628
- Siurala, Lasse 2007. Nuorisopoliittinen vaikuttaminen paikallistasolla - Helsingiläisen nuorisopoliittikan mahdollisuuksia. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Helsinki: Hakapaino Oy.345–372.
- Suomen perustuslaki 11.6.1999/731

Sutela, Marja 2000. Suora kansanvalta kunnassa. Oikeusvertaileva tutkimus kansanäänestyksestä kunnan asukkaiden itsehallinnon toteuttajana. Helsinki: Lakimiesliiton kustannus.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2012. Viitattu 24.10.2012.
<http://uusi.sotkanet.fi/portal/page/portal/etusivu>.

Turkia, Heini 2010. Nuorten kuulemista kohti nuorten toimijuutta. Teoksessa nuorisotutkimus 3/2010 Osallisuus ja sosiaalinen vahvistaminen. Helsinki: Yliopistopaino 51–56.

Uusitalo, Hannu 2001. Tiede, tutkimus ja tutkielma. Johdatus tutkielman maailmaan. 1.-7. painos. Juva: WSOY.

Vehviläinen, Jukka 2006. Nuorten osallisuushankkeen hyvät käytännöt. Helsinki: Hakapaino Oy.

Vuontisjärvi, Jouni 2012. Email mika.koivuranta@dnainternet.net 26.10.2012.

Välimaa, Heidi 2010. Nuorten kokemuksia vapaa-ajanvietosta Suomen ja Ruotsin rajalla. Ylitorniolla. Opinnäytetyö. Oulun seudun ammattikorkeakoulu.

Ylitornion kunta 2012. Sinun kuntasi. Viitattu 24.10.2012.
<http://www.ylitornio.fi/kuntapalvelut.html>.

Ylitornion_yhteiskoulun lukio 2012a. Rajayhteistyö. Viitattu 24.10.2012.
<http://www.yykl.fi/fi/rajayhteistyö.html>.

Ylitornion_yhteiskoulun lukio 2012b. Oppilaskunta. Viitattu 24.10.2012.
<http://www.yykl.fi/fi/oppilaskunta.html>.